

Monipaikkaisuus ja pendelöinti

19.8.2025

Pendelöinnillä tarkoitetaan päivittäistä tai säännöllistä asuinpaikkakunnan ja työssäkäyntipaikkakunnan välistä työmatkaliikennettä (Tilastokeskus, pendelöinti). Noin kolmasosa Suomen työllisistä pendelöi säännöllisesti, eli käy töissä oman asuinkuntansa ulkopuolella ja heistä joka kolmannen pendelöijän työmatka suuntautuu seutukuntarajan yli (Pitkänen ym. 2020). Pendelöinnin tiheys ja etäisyys vaihtelee paljon työtehtävien mukaan. Tieto- tai asiantuntijatyössä on ainakin teoriassa mahdollista tehdä koko ajan etätöitä, mutta monissa muissa tehtävissä on oltava läsnä työpaikalla. Myös työpaikan sijainti voi ajallisesti vaihdella, esimerkiksi rakennusalalla työkohteet voivat vaihtua usein ja olla laajalla alueella.

Monipaikkaisuudella tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan sitä, että ihmisten elämä keskittyy entistä enemmän useampaan paikkaan sekä liikkumiseen ja vuorovaikutukseen näiden paikkojen välillä. Suomessa tyypillisin monipaikkaisuuden muoto on vapaa-ajan monipaikkaisuus, mutta myös työhön liittyvä monipaikkaisuus (pendelöinti, etätyö ja kausityö) on yleistä.

Alueellisen liikkuvuuden keskeisiä muotoja ovat muuttoliike ja pendelöinti. Pendelöinti on usein vaihtoehto muuttamiselle, työntekijät saattavat työllistyä laajalla alueella ilman asuinpaikan vaihtamista. Toisaalta pendelöinti mahdollistaa muuttamisen; esimerkiksi perhe voi muuttaa maaseudulle, vaikka töissä käytäisiin edelleen isommassa taajamassa, kaupungissa tai kuntakeskuksessa (Nivalainen S. 2006, s.11). Väestön liikkuvuusvalinnat vaikuttavat suoraan alueen elinvoimaan, palvelutarpeisiin, verotuloihin ja kokonaisostovoimaan sekä välillisesti myös veto- ja pitovoimaan, yritysten sijoittumispäätöksiin ja alueelliseen kasvuun.

Maaseudulla ja harvaan asutuilla aluilla muita alueita selvästi suurempi osa työllisistä pendelöi asuinkunnan tai -seudun ulkopuolella. Eniten pendelöidään läheisiin aluekeskuksiin ja suurempiin keskuksiin.

Artikkelissa tarkastellaan pendelöintiä Järvi-Pohjanmaalla (Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi ja Vimpeli) vuosina

2021–2023. Tarkastelu pohjautuu pääsääntöisesti Tilastokeskuksen vahvistettuihin työssäkäyntitilastoihin. Kaikissa Järvi-Pohjanmaan kunnissa asukasmäärä on vähentynyt vuosien 2021-2023 välisenä aikana (taulukko 1). Alueen kunnat ovat enimmäkseen maaseutua ja harvaan asuttua aluetta.

Taulukko 1. Väestö Järvi-Pohjanmaan kunnat, vuodet 2021–2023 (Tilastokeskus).

	2021	2022	2023
Alajärvi	9311	9183	9113
Evijärvi	2404	2346	2294
Lappajärvi	2866	2820	2789
Vimpeli	2756	2671	2656

Työmatkaliikennettä ristiin rastiin Järvi-Pohjanmaalla

Järvi-Pohjanmaan työikäisistä asukkaista 27–31 % pendelöi tarkasteluvuosina 2021–2023 kotikunnan ulkopuolella töissä. Esimerkiksi vuonna 2023 Järvi-Pohjanmaan työikäisistä asukkaista 1 914 henkilöä pendelöi töissä oman asuinkuntansa ulkopuolella ja alueen kuntiin puolestaan pendelöi 1630 työikäistä henkilöä. Noin 11 % koko Järvi-Pohjanmaan väestöstä eli 16 852 henkilöstä pendelöi töissä asuinkuntansa ulkopuolella (Tilastokeskus, työssäkäynti).

Nettopendelöinnillä tarkoitetaan alueen ulkopuolella työssäkäyvien ja alueelle muualta töihin tulevien henkilöiden välistä erotusta. Positiivinen nettopendelöintiluku tarkoittaa, että alueelle tulevien työllisten määrä on suurempi kuin alueelta ulkopuolelle työssäkäyvien määrä. Järvi-Pohjanmaan nettopendelöinti oli vuosina 2021–2023 negatiivinen (taulukko 2). Sama tilanne oli koko Etelä-Pohjanmaan maakunnassa (taulukko 2). Sekä Järvi-Pohjanmaalla että koko maakunnassa työllisten ja työpaikkojen määrä väheni vuodesta 2021 vuoteen 2023 (taulukko 3 ja taulukko 4). Järvi-Pohjanmaalla työllisten määrä väheni tarkasteluvuosien mittaan enemmän kuin työpaikkojen määrä, kun taas koko Etelä-Pohjanmaan maakunnassa työpaikkoja katosi huomattavasti enemmän kuin työllisten määrä väheni.

Taulukko 2. Nettopendelöinti, Järvi-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa vuosina 2021–2023 (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa)

	2021	2022	2023
Järvi-Pohjanmaa	-345	-377	-284
Etelä-Pohjanmaa	-1844	-1858	-1600

Taulukko 3. Työpaikat, Järvi-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa vuosina 2021–2023 (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa).

	2021	2022	2023
Järvi-Pohjanmaa	6054	5943	5881
Etelä-Pohjanmaa	77255	77557	76844

Taulukko 4. Työllisten lukumäärä, Järvi-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa vuosina 2021–2023 (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa).

	2021	2022	2023
Järvi-Pohjanmaa	6399	6320	6165
Etelä-Pohjanmaa	78688	79415	78855

Järvi-Pohjanmaan työllisten kaikista työpaikoista valtaosa (91–94 %) oli Etelä-Pohjanmaalla. Alle joka kymmenes Järvi-Pohjanmaan työllisistä siis pendelöi maakunnan ulkopuolella, vaikka kunnat sijaitsevat suhteellisen kaukana maakuntakeskus Seinäjoesta. Järvi-Pohjanmaa sijaitsee kolmen maakunnan rajalla, mutta silti työmatkaliikenne suuntautui eniten Etelä-Pohjanmaalla sijaitseviin työpaikkoihin. Kun tarkastellaan koko Etelä-Pohjanmaata, suunnilleen sama osuus eli 8 % kaikista maakunnan työllisistä pendelöi töihin muihin maakuntiin. Jokaisessa Järvi-Pohjanmaan kunnassa eri maakuntiin pendelöiviä on alle 50 työllistä per maakunta eli tilastoinnin rajan alittava määrä. Koska Järvi-Pohjanmaa sijaitsee Etelä-Pohjanmaan reunalla, lähellä olevaa työssäkäyntialuetta on myös Keski-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa.

Järvi-Pohjanmaalta pendelöidään toki myös maakunnan ulkopuolelle. Tarkasteluvuonna 2023 hieman aiempaa harvemmin työmatkapendelöintiä suuntautui Etelä-Pohjanmaan ulkopuolelle. Reilu neljännes eli 26 % Järvi-Pohjanmaalta pendelöivistä suuntasi pois maakunnasta, vastaava osuus pendelöivistä oli aiempina tarkasteluvuosina 28 %.

Pendelöivistä työllisistä Alajärveltä 22–23 %, Lappajärveltä 19–18 % sekä Vimpelistä 17–19 % matkasi oman maakunnan ulkopuolelle. Evijärvi poikkeaa muista Järvi-Pohjanmaan kunnista, sillä Evijärven pendelöijistä yli puolet eli 56–59 % suuntasi pois Etelä-Pohjanmaalta. Evijärvi onkin kauimpana Etelä-Pohjanmaan maakuntakeskuksesta ja toisaalta kunta rajoittuu sekä Keski-Pohjanmaahan että Pohjanmaahan.

Tarkastelua kunnittain Järvi-Pohjanmaalla

Alajärvi poikkeaa tilastoissa pendelöinnin suhteen muista Järvi-Pohjanmaan kunnista, sillä kunnassa asuvia työllisiä pendelöi lähes yhtä paljon muualle kuin työssäkävijöitä asuinkunnan ulkopuolelta pendelöi Alajärvelle (taulukko 5). Kaupungin työllisistä kaikkina kolmena vuonna neljäsosa (25 %) pendelöi töissä muualla kuin kotikaupungissaan ja toisaalta neljäsosa (25–26 %) Alajärvellä sijaitsevista työpaikoista sai työvoimansa Alajärvelle ansiotyöhön pendelöivistä henkilöistä (taulukko 6 ja taulukko 7). Alajärvellä suhteellinen työpaikkaomavaraisuus onkin hyvä. Työllisten ja samaan aikaan työpaikkojen määrä on kuitenkin vähentynyt Alajärvellä samoin kuin muuallakin Järvi-Pohjanmaalla.

Taulukko 5. Nettopendelöinti vuosina 2021–2023, Järvi-Pohjanmaa (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa).

	2021	2022	2023
Alajärvi	+37	-16	-9
Evijärvi	-130	-110	-48
Lappajärvi	-132	-159	-129
Vimpeli	-120	-92	-98

Taulukko 6. Työpaikat vuosina 2021–2023, Järvi-Pohjanmaa (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa).

	2021	2022	2023
Alajärvi	3430	3344	3296
Evijärvi	822	818	863
Lappajärvi	839	814	805
Vimpeli	963	967	927

Taulukko 7. Työllisten lukumäärä vuosina 2021–2023, Järvi-Pohjanmaa (Työssäkäyntitilastot 2021–2023 Etelä-Pohjanmaa).

	2021	2022	2023
Alajärvi	3393	3360	3305
Evijärvi	952	928	901
Lappajärvi	971	973	934
Vimpeli	1083	1059	1025

Evijärvi ja Lappajärvi olivat työllisten määrän ja pendelöinnin kokonaismäärien suhteen tilastoissa hyvin samankaltaisia. Kunnista pendelöitiin enemmän muualle töihin kuin muualta pendelöitiin kunnissa oleviin työpaikkoihin. Evijärvellä nettopendelöinnin arvo kuitenkin parani huomattavasti viimeisimpänä tarkasteluvuonna 2023 ollen vain -48. Lappajärvellä nettopendelöinnissä tapahtui pienempi muutos. Vimpelin nettopendelöinti oli myös samansuuntainen, vaikka siellä työllisiä on jonkin verran enemmän. Evijärvellä, Lappajärvellä ja Vimpelissä sijaitsevista työpaikoista noin joka kolmanteen (29–34 %) työvoima pendelöi oman kunnan ulkopuolelta, kun toisaalta kuntien työllisistä 37–49 % pendelöi kotikuntansa ulkopuolelle. Pendelöinti kotikunnan ulkopuolelle väheni kunnissa vuodesta 2021 vuoteen 2023.

Järvi-Pohjanmaalla työlliset pendelöivät myös ristiin naapurikunnissa pysyen Järvi-Pohjanmaan alueella. Alajärveltä pendelöidään alueen sisällä eniten Vimpeliin (3–4 % työllisistä), mutta Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella eniten Seinäjoelle (5 % työllisistä). Vimpelistä (17–18 % työllisistä) ja Lappajärveltä (8–10 % työllisistä) pendelöidään Järvi-Pohjanmaan ja maakunnan alueella eniten Alajärvelle. Evijärveltä pendelöidään Järvi-Pohjanmaan alueella eniten Lappajärvelle (3 % työllisistä), mutta maakunnan alueella eniten Kauhavalle (8–9 % työllisistä).

Pendelöinnillä elinvoimaa

Aluekehityksen kannalta työmatkapendelöinti jarruttaa muuttotappiollisten alueiden väestön vähenemistä (Nivalainen S. 2006, s. 58). Maaseutumaisilla ja harvaan asutuilla seuduilla asuvien työllisten pendelöinnillä onkin merkittävä väestökatoa ehkäisevä vaikutus, joka ulottuu myös seuraaviin sukupolviin kertautuen siten pitkällä aikavälillä.

Alueellisen liikkuvuuden muotona työmatkaliikenne on yleisempää kuin muuttoliike. Noin 5 % väestöstä muuttaa kunnasta toiseen vuosittain, kun taas asuinkuntansa ulkopuolella työssä pendelöi reilu kolmannes suomalaisista (Alasalmi ym., 2020, s. 14-29). Vaikka Järvi-Pohjanmaa on enimmäkseen maaseutua ja harvaan asuttua aluetta, niin alueella pendelöidään keskimääräistä hieman vähemmän. Syynä saattaa olla se, että matkat ovat pitkiä ja julkinen joukkoliikenne rajoittuu linja-autovuoroihin, joiden aikataulut ja reitit palvelevat parhaiten lähinnä koululaisia. Työmatkoihin käytetään yleisimmin henkilöautoa. Järvi-Pohjanmaalla on myös suhteellisen hyvin etenkin teollisia työpaikkoja.

Pendelöinnin rinnalle on tullut entistä vahvemmin myös erilaiset etätyömahdollisuudet. Nykyisin yhä useampi voi tehdä osan töistä kotoa käsin etätöinä ja näin työpaikalle ei tarvitse pendelöidä työviikon jokaisena päivänä. Tämä on avannut maaseutumaisille alueille uusia mahdollisuuksia alueen elinvoimaisuuden kehittämiseen. Tärkeää olisikin huomioida sekä pendelöivät että etätyötä tekevät työntekijät entistä paremmin muun muassa kuntien julkisten ja yksityisten palvelujen tarjonnassa sekä alueen kehittämisessä osana laajempaa monipaikkaisuuden kehittämistä.

Artikkeli on kirjoitettu osana Järvi-Pohjanmaa monipaikkaisen asumisen edelläkävijäksi -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Hanke on saanut Leader Aisapari ry:n myöntämää EU:n maaseuturahoitusta. Päätoteuttajana on Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajina ovat Järviseudun koulutuskuntayhtymä sekä Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy.

Hankkeessa tarkastellaan monipaikkaisuutta kolmen eri näkökulman kautta: työhön liittyvä monipaikkaisuus (etätyö ja pendelöinti), vapaa-aikaan liittyvä monipaikkaisuus (vapaa-ajan asuminen, sukulaisvierailut) sekä opiskeluun liittyvä monipaikkaisuus (etäopiskelu, opiskelun vuoksi kakkosasuvat). Kirjoittajat toimivat hankkeessa aluekehittämisen asiantuntijoina. Lue lisää hankkeesta: Järvi-Pohjanmaa monipaikkaisen asumisen edelläkävijäksi**Marjo Vistiaho**
Aluekehittäjä
Monipaikkaisuus-hankkeen projektipäällikkö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Aana Vainio
Hankekoordinaattori
Monipaikkaisuus-hankkeen asiantuntija
Järviseudun koulutuskuntayhtymä

Elina Rantalahti
Kehittämispäällikkö
Monipaikkaisuus-hankkeen asiantuntija

Lähteet

Alasalmi, J., Busk, H., Holappa, V., Janne Huovari, J., Härmälä, V., Kotavaara, O., Lehtonen, O., Toivo Muilu, T., Rusanen, J.& Vihinen, H. (2020). *Työn ja työvoiman alueellinen liikkuvuus ja monipaikkainen väestö.* Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162147/VNTEAS_2020_12.pdf?sequence=10&isAllowed=y

Nivalainen S. (2006) *Pendelöinkö vai muutanko? Työvoiman liikkuvuus kuntien välillä*. Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut nro 54. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2010/04/Pendel%C3%B6itk%C3%B6.pdf

Pitkänen, K.& Strandell, A.& Rehunen, A. & Sirén, A.& Nurmio, K. (2020). *Monipaikkaisuuskortit.* Suomen ympäristökeskus SYKE.

Tilastokeskus (2025). Pendelöinti. https://stat.fi/meta/kas/index.html?P

Tilastokeskus (2025). Työssäkäyntitilastot 2021, 2022 ja 2023